

HEXAGONUL FACULTĂȚILOR DE DREPT

SEVASTIAN CERCEL • CORNELIA MUNTEANU
(coordonatori)

FIȘE DE DREPT CIVIL
PARTEA GENERALĂ

SEVASTIAN CERCEL • CORNELIA MUNTEANU
(coordonatori)

Dumitru Balea • Irina-Olivia Călinescu • Sevastian Cercel • Şerban Diaconescu
Maximilian-Andrei Druţă • Luiza-Cristina Gavrilescu • George-Alexandru Ilie
Raluca-Ştefania Lazăr • Oana-Andreea Motica • Cornelia Munteanu

FIŞE DE DREPT CIVIL
PARTEA GENERALĂ

Ediţia a II-a, revăzută şi adăugită

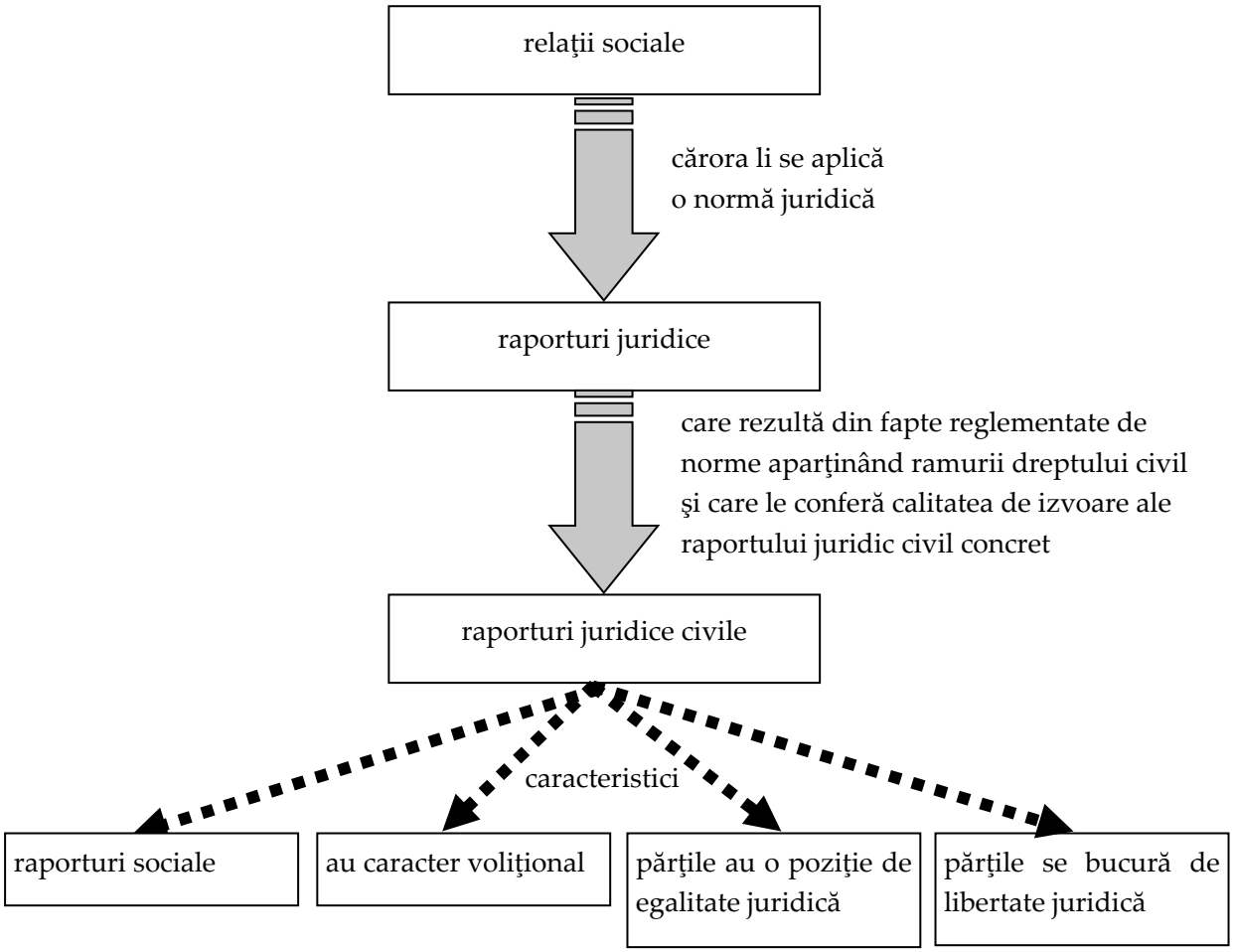

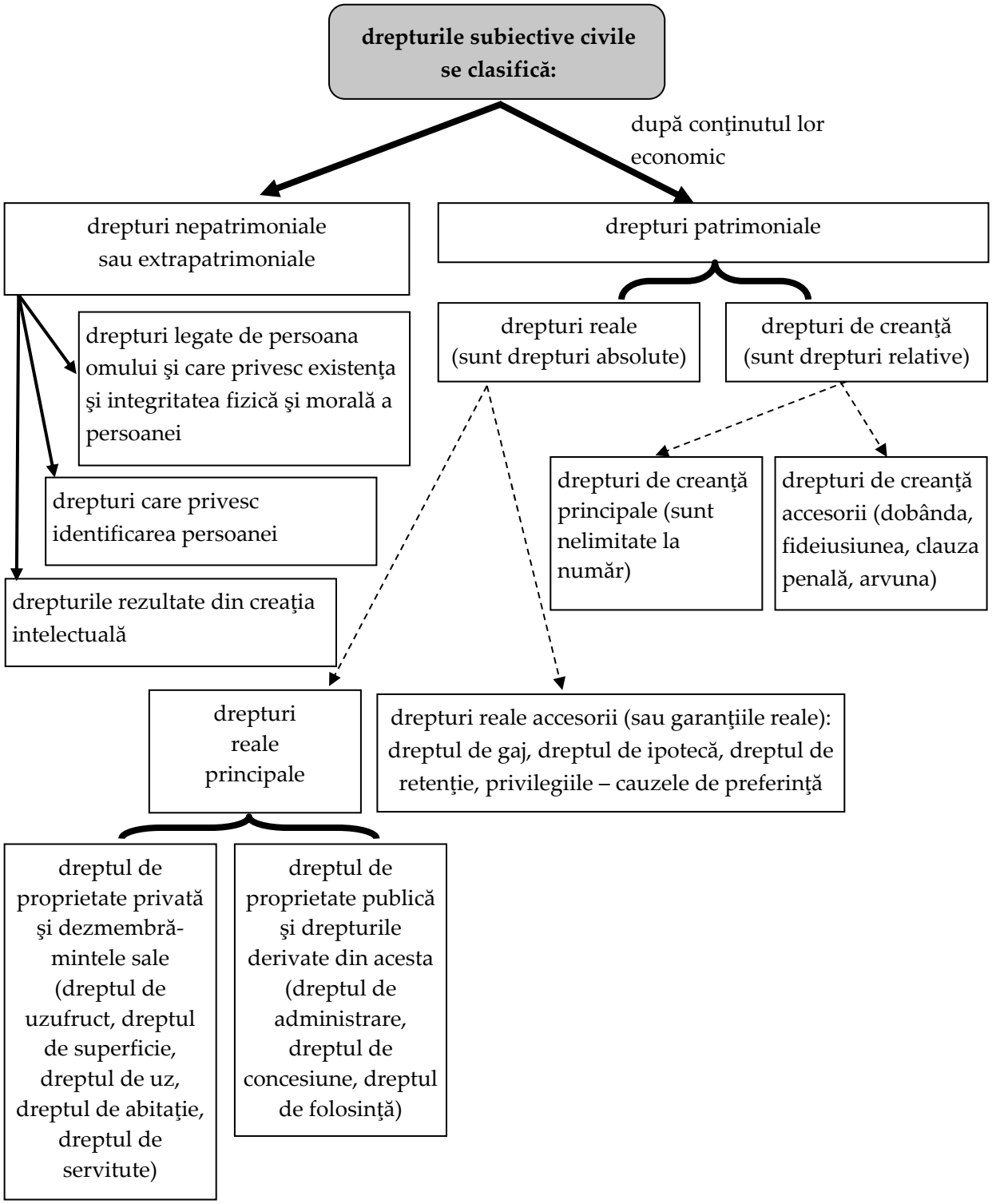
Universul Juridic
Bucureşti
- 2026 -

Capitolul II

RAPORTUL JURIDIC CIVIL

NOȚIUNE. CARACTERE. STRUCTURĂ

drepturile subiective civile se clasifică:
după conţinutul lor economic
drepturi nepatrimoniale sau extrapatrimoniale
drepturi patrimoniale
drepturi reale (sunt drepturi absolute)
drepturi de creanţă (sunt drepturi relative)
drepturi legate de persoana omului şi care privesc existenţa şi integritatea fizică şi morală a persoanei
drepturi care privesc identificarea persoanei
drepturile rezultate din creaţia intelectuală
drepturi de creanţă principale (sunt nelimitate la număr)
drepturi de creanţă accesorii (dobânda, fideiusiunea, clauza penală, arvuna)
drepturi reale principale
drepturi reale accesorii (sau garanţiile reale): dreptul de gaj, dreptul de ipotecă, dreptul de retenţie, privilegiile – cauzele de preferinţă
dreptul de proprietate privată şi dezmembră-mintele sale (dreptul de uzufruct, dreptul de superficie, dreptul de uz, dreptul de abitaţie, dreptul de servitute)
dreptul de proprietate publică şi drepturile derivate din acesta (dreptul de administrare, dreptul de concesiune, dreptul de folosinţă)

SPEȚE

1. În anul 2013, A se prezintă la un birou notarial şi încheie un testament prin care dispune ca autoturismul său să îi revină lui B. Ca urmare a unor neînţelegeri ivite între el şi B, în anul 2007 redactează personal un alt testament, în care îl indică pe C drept beneficiar. În urma decesului lui A în anul 2015, C intră în posesia autoturismului. Ulterior, B introduce o acţiune în revendicare împotriva lui C, invocând că testamentul încheiat în favoarea sa nu se poate considera a fi revocat de cel de-al doilea, câtă vreme nu s-a respectat principiul simetriei de formă a actelor juridice.

Precizaţi soluţia ce va fi dispusă în cauză, pe baza regulilor incidente.

2. După deschiderea succesiunii părintelui lor, unul dintre descendenţi vinde un bun din masa succesorală, fără acordul celorlalţi. Cu ocazia partajului solicitat ulterior de către ceilalţi moştenitori, aceştia solicită instanţei să dispună desfiinţarea actului încheiat fără acceptul lor şi înlăturarea acestuia de la împărţeală, pe motiv că nu a acceptat succesiunea în termenul de decădere.

Precizaţi soluţia ce va fi dispusă în cauză, pe baza regulilor incidente.

3. A a cerut obligarea lui B, şofer de taxi, la plata unor despăgubiri pentru prejudiciul provocat prin refuzul acestuia de a o transporta la destinaţia solicitată, în condiţiile în care acesta se afla în autoturism parcat în staţie, purtând caseta cu însemnul „liber". B şi-a motivat refuzul de faptul că reclamanta solicitase să fie transportată într-o locaţie din care nu prea se găseau clienţi şi el lucra pe cont propriu, nu primea comenzi prin dispecer, încât ar fi trebuit să suporte cheltuiala drumului de întoarcere şi oricum nu putea fi constrâns împotriva voinţei sale să efectueze serviciul de transport.

Precizaţi soluţia ce va fi dispusă în cauză, pe baza regulilor incidente.

MINISPEȚE

1. Dacă A l-a acţionat în instanţă pe B pentru a-l obliga să îi construiască un gard, conform angajamentului asumat de acesta, atunci instanţa ar trebui să dispună admiterea acţiunii:

a) ţinând cont că B nu a refuzat oferta făcută de reclamant, deci se consideră că a fost acceptată tacit;

b) numai în măsura în care se dovedeşte că B a exprimat expres acceptul său de efectuare a lucrării;

c) dacă se probează că B s-a prezentat la faţa locului şi a făcut lucrările preparatorii demarării lucrării, aşa cum procedase şi la precedentele lucrări efectuate în folosul lui A.

Fişa nr. 20 | Efectele actului juridic civil. Principiul relativităţii. Principiul opozabilităţii faţă de terţi

Noţiune

! ***Principiul relativităţii*** **– opozabilitatea** ***inter partes*** (art. 1.280 C. civ.): stabileşte că, de regulă, un act juridic dă naştere la drepturi subiective şi obligaţii în beneficiul, respectiv în sarcina părţilor actului juridic, el nu poate nici să profite, nici să dăuneze terţilor.

! ***Opozabilitatea*** **– opozabilitatea** ***erga omnes*** (art. 1.281 C. civ.): în acelaşi timp, actul juridic, ca fapt juridic, este opozabil şi terţilor, adică persoanelor străine de încheierea acestuia şi de efectele sale, iar drepturile şi obligaţiile părţilor actului juridic trebuie respectate şi de terţi, în sensul de acceptare a situaţiei juridice născute între părţi şi de intangibilitate a drepturilor acestora. Pentru terţi, actul juridic apare ca un fapt juridic *stricto sensu*, de care sunt străini, dar a cărui existenţă trebuie să o recunoască dacă sunt îndeplinite condiţiile pentru a le fi opozabil.

Sediul materiei	art. 1.280 şi urm. C. civ.

Paralelă între *relativitatea* şi *opozabilitatea* faţă de terţi a actului juridic

Relativitatea efectelor contractului	**Opozabilitatea efectelor contractului**
1. contractul produce efecte numai relativ între părţi, iar actul juridic unilateral poate fi opus între autorul lui şi destinatar, dacă prin lege nu se prevede altfel;	1. terţii nu pot aduce atingere drepturilor şi obligaţiilor născute din actul juridic, fie el contract sau act unilateral;
2. de regulă, un contract nu poate să genereze drepturi subiective şi obligaţii civile decât în beneficiul, respectiv în sarcina părţilor lui, nu şi pentru terţi;	2. sub aspectul efectelor juridice produse, adică al drepturilor şi obligaţiilor ce le revin părţilor, contractul, ca fapt juridic, este opozabil şi persoanelor străine de el, în sensul că terţii trebuie să accepte că actul juridic produce anumite efecte juridice, dar între părţile lui;
3. pentru a produce efecte juridice între părţi, actul trebuie să fie valabil încheiat, deci trebuie respectate condiţiile de validitate cerute de lege pentru încheierea sa, de fond sau eventuala condiţie de formă *ad validitatem*, dacă este cazul;	3. pentru a putea fi opus terţilor, contractul trebuie să respecte forma *ad opposabilitatem*, cerută de lege pentru opozabilitate faţă de terţi;

GRILE

1. Are calitatea de succesor universal:

a) persoana care dobândeşte un patrimoniu, adică o universalitate;

b) persoana care dobândeşte întregul obiect al contractului de vânzare;

c) moştenitorul rezervatar.

2. Dobânditorul unui drept va avea calitatea de având-cauză, cu condiţia ca:

a) să fie vorba de drepturi şi obligaţii strâns legate de dreptul subiectiv dobândit;

b) să fie vorba de acte juridice ulterioare, încheiate de autorul lui cu alte persoane şi referitoare la acelaşi drept sau bun;

c) actul juridic faţă de care urmează a se stabili calitatea de având-cauză sau terţ a succesorului cu titlu particular să îndeplinească cerinţele privitoare la forma pentru opozabilitate faţă de terţi.

3. Sunt excepţii aparente de la principiul relativităţii efectelor actelor juridice civile:

a) promisiunea faptei altuia;

b) reprezentarea prevăzută de art. 1.296 C. civ.;

c) reprezentarea succesorală.

4. Relativitatea priveşte:

a) drepturile şi obligaţiile născute între părţile contractului valabil încheiat, dacă prin lege nu se prevede altfel;

b) drepturile şi obligaţiile născute în sarcina terţilor;

c) indirect, şi forma cerută de lege *ad validitatem*, pentru eficacitatea actului juridic.

5. Opozabilitatea presupune că:

a) pentru a putea fi opozabil părţilor, contractul trebuie să respecte forma cerută de lege pentru opozabilitate faţă de terţi;

b) pentru a putea fi opozabil terţilor, contractul trebuie să respecte forma cerută de lege pentru opozabilitate faţă de terţi;

c) pentru a putea fi opozabil terţilor, contractul trebuie să respecte forma cerută de lege pentru opozabilitate faţă de părţi.

6. Simulaţia:

a) presupune existenţa unui viciu de consimţământ;

b) constituie o excepţie de la principiul relativităţii;

c) implică posibilitatea unor terţi de bună-credinţă de a introduce o acţiune în simulaţie.

Delimitarea nulității de celelalte sancțiuni de drept civil

Nulitatea şi rezoluţiunea

	Nulitatea	Rezoluţiunea
Definiţie	lipsirea actului juridic civil de efectele juridice contrare normelor juridice consacrate pentru valabila sa încheiere	desfiinţarea unui contract sinalagmatic cu executare imediată, cu efect retroactiv, ca urmare a neexecutării culpabile a obligaţiilor de către una dintre părţi
Asemănări	produc efecte cu titlu retroactiv	
	pot opera în temeiul unei hotărâri judecătoreşti sau în temeiul voinţei părţilor	
	pot opera numai cu privire la o parte a contractului – nulitate parţială şi rezoluţiune parţială	
Deosebiri	presupune un act care nu este valabil încheiat	presupune un act valabil încheiat
	vizează orice act juridic civil	vizează doar contractele sinalagmatice cu executare imediată
	cauzele sunt contemporane cu încheierea actului juridic	cauzele sunt posterioare încheierii actului juridic
	acţiunea în nulitate beneficiază de un regim juridic diferit în ceea ce priveşte prescripţia extinctivă	acţiunea în rezoluţiune beneficiază de un regim juridic diferit în ceea ce priveşte începutul prescripţiei extinctive

Nulitatea şi rezilierea

	Nulitatea	Rezilierea
Definiţie	lipsirea actului juridic civil de efectele juridice contrare normelor juridice edictate pentru valabila sa încheiere	desfiinţarea unui contract sinalagmatic cu executare succesivă, pentru neexecutarea culpabilă a obligaţiilor de către una dintre părţi
Asemănări	pot opera în temeiul unei hotărâri judecătoreşti sau în temeiul voinţei părţilor	
	pot opera numai cu privire la o parte a contractului – nulitate parţială şi reziliere parţială	

ÎNTREBĂRI RECAPITULATIVE

1. Are importanţă calificarea ca speciale a termenelor de prescripţie anume prevăzute de lege pentru anumite drepturi materiale la acţiune, dar egale cu termenul general de 3 ani?
2. Enumeraţi termenele speciale de prescripţie extinctivă reglementate în Cartea a VI-a a Codului civil („*Despre prescripţia extinctivă, decădere şi calculul termenelor*") şi arătaţi în ce cazuri se aplică acestea.

Răspunsuri minispețe

1. a

Asigurătorul Z valorifică dreptul material la acţiune corespunzător dreptului de creanţă care intră în conţinutul raportului obligaţional de răspundere civilă delictuală, drept dobândit de la asiguratul X prin subrogaţie personală [art. 2.210 alin. (1) C. civ.]. În consecinţă, nefiind valorificat un drept din conţinutul raporturilor de asigurare sau de reasigurare (care reprezintă doar o premisă a subrogaţiei personale din speţă), nu este aplicabil în mod direct art. 2.519 alin. (1) C. civ., iar aplicarea acestei norme prin analogie nu este posibilă, dat fiind caracterul său derogatoriu (art. 10 C. civ.).

2. b

Este aplicabil termenul (legal) special de prescripţie prevăzut de art. 2.521 alin. (1) C. civ. Clauza privind termenul de 4 luni este nulă absolut, încălcându-se limitele prevăzute de art. 2.515 alin. (3) C. civ.

Răspunsuri grile

1. a, c

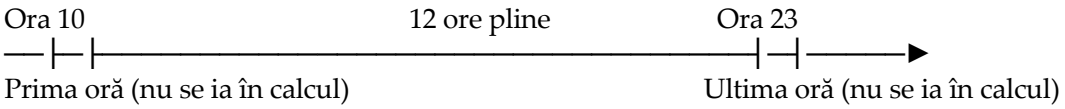
Conform art. 1.394 C. civ., dacă fapta ilicită este una sancţionată şi de legea penală, iar termenul răspunderii penale este mai lung decât termenul care, potrivit legii civile, ar fi aplicabil prescripţiei dreptului material la acţiune, şi această din urmă prescripţie va fi supusă termenului de prescripţie a răspunderii penale. Termenul general de 3 ani este aplicabil dreptului la acţiunea în răspundere civilă delictuală dacă legea nu prevede un termen special, existând numeroase cazuri de astfel de termene speciale [termenul de 10 ani în cazurile prevăzute de art. 2.518 pct. 2 şi 3 C. civ., termenul de 5 ani prevăzut de art. 10 alin. (1) din O.U.G. nr. 170/2020 pentru dreptul la acţiunea în repararea prejudiciului cauzat prin practici contrare regimului de dreptul concurenţei etc.].

D. TERMENUL STABILIT PE ORE

Sediul materiei	**Art. 2.555. Termenul stabilit pe ore** Când termenul se stabileşte pe ore, nu se iau în calcul prima şi ultima oră a termenului.

Calculul termenului pe ore se face similar cu cel al termenului pe zile:

Termen de 12 ore:

E. PREZUMŢIA EFECTUĂRII ÎN TERMEN A ACTELOR

Sediul materiei	**Art. 2.556. Prezumția efectuării în termen a actelor** Actele de orice fel se socotesc făcute în termen, dacă înscrisurile care le constată au fost predate oficiului poştal sau telegrafic cel mai târziu în ultima zi a termenului, până la ora când încetează în mod obişnuit activitatea la acel oficiu.

Legislație conexă: Dispozițiile art. 2.556 C. civ. se aplică în cazul în care înscrisurile au fost predate prin scrisoare recomandată la oficiul poştal sau telegrafic ori la un serviciu de curierat rapid sau la un serviciu specializat de comunicare, înființate potrivit legii (art. 205^2 din Legea nr. 71/2011 pentru punerea în aplicare a Codului civil).

Prin intermediul acestei norme, similară cu art. 183 alin. (1) C. pr. civ. aplicabil actelor de procedură, legiuitorul oferă posibilitatea emitentului actului, atât pentru situațiile în care destinatarul actului nu are un serviciu de registratură, cât şi pentru ipoteza în care expeditorul nu doreşte să uzeze de serviciul de registratură (sau transmite actul în aceeaşi zi, dar după închiderea programului de registratură), să poată uza de o procedură recunoscută legal ca făcând deplina dovadă a îndeplinirii actului în termen.

Alături de metodele clasice de comunicare (serviciu poştal) sau chiar desuete (telegraful), legislația conexă permite şi utilizarea serviciilor de curierat rapid sau a celor specializate de comunicare. Înregistrarea înscrisului care constată actul de către unul dintre aceste servicii (sub formă recomandată sau echivalentă) constituie dovada îndeplinirii actului în termen.